

Råslättsmodellen – ett utvecklat nätverksarbete

Morgan Svanängen

Att utveckla samverkan är egentligen som Morgan Svanängen, sektionschef på socialförvaltningen i Råslätt, skriver att utveckla ett nätverksarbete.

Bakgrund

Råslätt är ett höghusområde i Jönköping med inflyttning åren 1968–1972. I området finns 2 500 lägenheter, varav tidvis ca 200–300 tomma. I området finns grundskola med alla stadier, affärscentrum med livsmedelsaffärer, bank, post, kvarterspolis m m.

Under första delen av 1970-talet var det mycket stora problem i området med bl a missbruk och kriminalitet bland ungdom. I samband med detta växte ett fältnarbete bland ungdom fram, senare nära ihop med ett grannskapsarbete som pågick under några år i mitten av 1970-talet. 1974 lokaliserades socialbyrå och distriktsläkarmottagning m m till en gemensam vårdcentral placerad i området.

De stora problem som fanns bland speciellt ungdom gjorde att de som arbetade i områdets olika verksamheter upplevde ett starkt behov av att tillsammans söka lösa och förebygga de problem som fanns. Ur detta uttalade behov på gräsrotsnivå växte det sk Råslättsprojektet fram för drygt 10 år sedan. Målsättningen för projektet var att i största

Under första delen av 1970-talet var det mycket stora problem i området med bl a missbruk och kriminalitet bland ungdom

möjliga utsträckning tillgodose invånarnas behov av medicinsk, social och psykologisk hjälp med inriktning i första hand på familjer med sammansatta problem. Helhetssynen var en vägledande princip.

Samverkan och tillvaratagande av områdets totala resurser blev en viktig riktpunkt. Den samverkan som skedde var delvis i form av formella behandlingskonferenser med olika målgrupper, men tonvikten låg på informella kontakter.

Medel för att nå upp till målsättningen var förutom traditionell social och medicinsk service nya administrativa rutiner, bibehållet vårdansvar för vidaremitterade patienter, grannskapsarbete, integrerad uppsökande verksamhet bland barn och ungdom samt fritidsgårdsarbete, tillgång till speciell personal såsom psykolog och barnpsykiater samt samarbete och samverkan mellan olika organ.

I en utvärdering av Råslättsprojektet efter fem år 1979, drogs bl a följande slutsatser:

Initiativ till projektet togs av personal i området och genomfördes utan några större ekonomiska extraanslag. Projektets utformning har efterhand utvecklats av de som deltagit i samarbetet. Någon "absolut modell" för projektet har inte framtagits.

Man fann att många av projektmålen kunnat uppfyllas. Förutom en överföring av yrkeskunskaper hade samarbetet bidragit till större resurser, flexibla och ibland tidiga/lindriga åtgärder, ökat beslutsunderlag, rätt hjälpinsatser vid rätt tidpunkt, en vidgad helhetssyn, förenklade kontakter, en resursskapande arbetsfördelning, en positiv myndighetskontroll som ger möjlighet att upptäcka problem tidigt. På den negativa sidan noterades att samarbetets vidgade helhetssyn främst tillämpats i individriktat arbete och endast mer sällan i generellt förebyggande syfte.

.....
Områdesgruppen är både praktiskt och ideologiskt centrum för ett utvecklat nätverksarbete i området
.....

Nuläget

Samverkansmodell Råslätt idag har sin utgångspunkt i *områdesgruppen* vilken finns sedan 10-talet år tillbaka. Denna uppstår av representanter för i stort sett alla icke-kommersiella verksamheter inkl hyresvärderna på området. Gruppen träffas en gång per månad. Dess viktigaste funktioner är att

- ge en god kännedom om de verksamheter som bedrivs i området.
- god personkännedom speciellt för nyanställda,
- allmän information, samt att
- vara ett forum för att driva vissa för området gemensamma angelägenheter tex ang invandrare på området.

Områdesgruppen är både praktiskt och ideologiskt centrum för ett utvecklat nätverksarbete i området. Till områdesgruppen hör ett antal undergrupper, lokal rehagrupp och BVC-konferens, vilka är mer formella konferenser och tar upp enskilda ärenden med vuxna resp barn och ungdom med berörda parter. Det mer informella *nätet* är delat i en högstadiedel och en för låg- och mellanstadium, med deltagare från skol-, fritids- och socialsektorerna. Det är den grupp som på ett tidigt stadium fångar upp vad som sker på barn- och ungdomssidan i området och fördelar ansvar. Nätet är grunden för det uppsökande och socialpedagogiska arbetet i området och består av medarbetare med många års erfarenhet av konkret samarbete. Vidare finns den *övergripande elevvårdskonferensen*, också delad på stadierna, där representanter för skola, social och fritid tillsammans planerar och utvärderar insatser baserade på en social helhetssyn på området Råslätt. Utöver dessa fasta grupper sätts regelbundet samman andra *tillfälliga informella grupper* för speciella projekt, både vad avser individer och mera generellt inriktade åtgärder.

Utöver detta finns ett system med *kontaktpersoner* mellan olika enheter. Från socialbyrån finns

socialsekreterare som är kontaktpersoner med kvarterspolisen, förskolorna, skolorna, fritid samt hyresvärderna. Systemet med kontaktperson är ett smidigt sätt att ha personliga kontakter angående både allmänna spörsmål och enskilda individproblem. Det är lättare med kontakt när man har en bestämd person att söka. Systemet är också ett sätt att hålla nere mängden information som sprids.

Ur ovanstående har, förutom de löpande kontakterna, vuxit fram ett antal projekt. Nämnas kan ett drygt årslångt projekt med ett gäng på ett 20-tal ungdomar som det var stora problem med i skola och på fritid. Huvuddelen av ungdomarna var invandrare och deras attityder kom mycket att utgå från en "svartskalleidentitet". De flesta av dem spelade fotboll i områdets sportklubb. Där fanns ett par ledare vilka också arbetade som fritidsledare inom Fritidsförvaltningen. Tillvägagångssättet blev att dessa två friställdes till en del från andra arbetsuppgifter för att arbeta intensivt med ungdomarna både i fotboll och övrig fritid under drygt ett års tid. Ekonomiska medel till projektet sköts till från skol-, social- och fritidsförvaltningarna. Detta projekt har avslutats med gott resultat. Viktigt här var att tillvarata positiva intressen och positiva kontakter. Det negativa sköts i bakgrunden.

Nyligen har ett annat mer löst sammansatt ungdomsgång med tyngre problematik börjat av en speciellt utvald person med liknande utgångspunkter. Även här skjuts medel till från de inblandade förvaltningarna och runt omkring finns "stödgrupper" som bistår i arbetet. Ett annat exempel i samma anda är det sedan en tid pågående Ej till Salu-projektet, vilket fn är inne i en fas med uppsökande av alla hyresgäster i området för att få dem delaktiga i områdets utformning. Dessa och fler exempel bygger på idéer och personligt deltagande samt delat ekonomiskt ansvar från de olika förvaltningarna där sakfrågan står i centrum och förvaltningstänkandet kommer i bakgrunden. Utan de kontakter och den samhörighet som finns genom bl a Områdesgruppen skulle projekt som dessa ofta ej blivit genomförda.

Problem och olika former av störningar finns naturligtvis i det här systemet. Orsaker till detta är bl a personalomsättning, dåligt introduktion av ny personal, för mycket arbete etc. De delar som fungerar

.....
Centralt är avsaknanden av en fast organisation, det är en levande organism
.....

sämre får man ta itu med och fräscha upp så brukar det fungera igen.

Sammanfattning av nätverksarbete modell Råslätt:

- områdestänkandet är den ständiga utgångspunkten både på individuellt och allmänt plan. Däri ingår både helhetssyn och helhetsansvar beträffande både de boende och hela bostadsområdet i övrigt
- kännedom om varandra personligen och de olika verksamheterna ger realistiska förväntningar
- de "allmänna bitarna" i samverkan är både förutsättning och grund för snabba, informella och skräddarsydda lösningar avseende både speciella problem och förebyggande arbete

- samverkan på individsidan går i första hand ut på att upptäckta problem och fördela ansvar för detta
- systemet med kontaktpersoner är ett smidigt sätt för kontakter och ett sätt att hålla nere mängden information om enskilda som sprids
- samverkan ger större säkerhet och bättre beslutsunderlag
- pappersflödet är i stort sett obefintligt
- nätverket innebär möjligheter till social kontroll, vilket kräver omdöme, respekt, varsamhet.

Slutligen, mycket centralt i beskrivningen, ovan är avsaknaden av fast organisation, det är en levande organism. Det betyder att den förändras och att den är i behov av omvårdnad.

Erfarenheten man kan dra av nätverksarbete modell Råslätt är att när starka behov möts av ett fantasifullt och prestigefritt samarbete uppstår bra lösningar som ibland utvecklas till bestående metoder. Ibland försvinner metoden med problemet, eftersom den passade bara där och då.